

Bisschoppen vragen om vergeving

Pedofiliecrisis dwingt beleidmakers de problemen scherp onder ogen te zien

- ▶ Goede naam niet langer voorrang op waardigheid slachtoffer
- ▶ Er komen nog strengere selectiecriteria en een beroepscode

Erik DE SMET

Het ontslag van de bisschop van Brugge en het nieuws dat hij jarenlang een minderjarige jongen seksueel had misbruikt, joeg een schokgolf door onze Kerk. Een kleine maand na de bekendmaking en een week na hun ontmoeting met de paus publiceerden de bisschoppen van België een brief aan de kerkgemeenschap. „Het vertrouwen van de gelovigen in hun herders blijkt ernstig geschonden”, luidt de vaststelling.

De brief begint met een verwijzing naar de bedevaart van de bisschoppen naar de graven van Petrus en Paulus en naar hun bezoeken aan de paus en de instellingen van de Heilige Stoel. Daar kwamen ook de pijnpunten en te-

kortkomingen van onze Kerk ter sprake.

Opmerkelijk is de verklaring die volgt: „We moeten bekennen dat kerkelijke verantwoordelijken de ernst van het misbruik van kinderen en de omvang van de gevolgen ervan onvoldoende hebben onderkend. Door te zwijgen werd voorrang gegeven aan de goede naam van het kerkelijk instituut of een kerkelijke persoon boven de waardigheid van het kind als slachtoffer. Daders kregen een nieuwe kans, terwijl slachtoffers door het leven gingen met kwetsuren die niet of nauwelijks konden genezen.”

De bisschoppen hopen op vergeving en ze danken allen die de moed vinden de muur van stilzwijgen te doorbreken. „Door hun spreken maken zij bovendien een proces van loutering en bekering in de Kerk mogelijk.” De bisschoppen drukken in dat kader ook hun dankbaarheid uit ten aanzien van de leden van de Commissie voor seksueel misbruik binnen het kader van pastorale relaties, de zogeheten commissie-Adriaenssens: „Zij dragen bij

De bisschoppen danken hen die de moed hadden het stilzwijgen te doorbreken. © Corbis

tot een cultuur waarin waarachtigheid en gerechtigheid de overhand hebben.”

„Seksueel misbruik heeft ook te maken met manier waarop gezag wordt uitgeoefend”

De pedofiliecrisis dwingt al wie in de Kerk verantwoordelijkheid draagt ertoe de problemen scherp onder ogen te zien. De brief somt enkele concrete maatregelen op, die in samenwerking met competente personen moeten worden genomen: „Waar nodig zullen we de selectiecriteria voor de toelating tot een wijding of een andere verantwoordelijke taak in de Kerk

nog ernstiger toepassen. We zullen verder werk maken van een betere supervisie en begeleiding voor wie actief is in de pastoraal. We gaan een deontologische code opstellen voor wie werkt met kinderen, adolescenten of kwetsbare volwassenen.”

De wortels van het misbruik reiken dieper dan het louter persoonlijke, weten de bisschoppen. „Seksueel misbruik in de Kerk heeft onder meer te maken met de manier waarop gezag wordt uitgeoefend. Daarom moet de Kerk eerlijk naar zichzelf durven kijken en vormen van gezagsuitoefening willen veranderen die mee aanleiding kunnen geven tot het misbruik van kinderen. Dit zal zowel moed als nederigheid vragen, vooral van de bisschoppen en de andere verantwoordelijken in de kerkgemeenschap.”

In de lange, voorlaatste paragraaf drukken de bisschoppen op een heel open manier hun waardering uit voor de bijdrage van vele christenen aan een humane en rechtvaardige samenleving in tal van sectoren waaronder het onderwijs, aan de verkondiging van het evangelie en de opbouw van een toekomstgerichte kerkgemeenschap.

„Een bijzonder woord van waardering richten wij tot allen die zich inzetten voor het parochiale leven in al zijn aspecten. De toewijding van priesters, diakens, religieuzen, pastorale werkers en werksters, samen met de inzet van duizenden vrijwilligers, is de rijkdom en de ruggengraat van onze kerkgemeenschap. Voor elke medewerking zeggen wij dank aan God, van wie alle goede gaven komen.”

Commissie zoekt medewerkers

De commissie voor seksueel misbruik binnen pastorale relaties in de Kerk (de commissie-Adriaenssens) weet zich geconfronteerd met een grote groep slachtoffers die, behalve een gesprek, ook pastorale zorg vraagt. Daarom zoekt de commissie dringend lekenpastores die op vrijwillige basis slachtoffers van seksueel misbruik willen bijstaan. Aanmelden of meer informatie via karlijn.demasure@telenet.be. Demasure is lid van de commissie-Adriaenssens.

Misbruikers niet ontslagen

Het Amerikaanse blad *National Catholic Reporter* meldt dat sinds 1990 minstens vijftien bisschoppen moesten aftreden na beschuldiging van seksueel misbruik. Onder hen bevond zich ook een kardinaal, de Oostenrijker Hermann Groër. Het blad merkt op dat niemand van de vijftien werd ontslagen, maar dat elkeen zelf zijn ontslag indiende. De meesten van deze prelaten verdwenen uit de openbaarheid en slijten hun leven in een slotklooster. Niemand werd juridisch vervolgd wegens de feiten, maar de Kerk keerde in enkele gevallen wel een schadevergoeding uit. (EDS)

Mea culpa zonder doekjes erom

Mgr. BONNY: „Om vergeving vragen kan maar bescheiden, in klare taal en welgemeend”

Lieve WOUTERS

„Met onze pastorale brief (zie hierboven *n.d.r.*) willen we in klare taal allereerst de kwetsuren van de slachtoffers van kindermisbruik erkennen”, legt mgr. Bonny, bisschop van Antwerpen, uit. „Zonder omwegen geven we toe dat kerkelijke verantwoordelijken de ernst van het misbruik en de omvang van de gevolgen onvoldoende hebben onderkend. We vragen de slachtoffers in alle bescheidenheid en gemeend om vergeving, goed wetende dat dit maar mogelijk is wanneer zij dat willen en kunnen. Ik besef ten volle dat dit niet vanzelfsprekend is gezien de ernst van de feiten en de lange duur voor het tot erkenning van fouten kwam.”

De taak van de commissie-Adriaenssens is precies om die weg van verzoening te helpen gaan. „Er is verzoening nodig met het eigen levensverhaal, ook met het evangelie – de boodschap van het christendom – waarvan de Kerk door deze feiten een tegengetuigenis gaf”, zegt mgr. Bonny.

Uit de brief blijkt niet meteen hoe de Kerk in de toekomst wil omgaan met daders. „We wilden het in deze brief allereerst over de

Mgr. Johan Bonny. © Bisdom Antwerpen

slachtoffers hebben. Wat de daders betreft: er kan in de pastoraal geen plaats zijn voor misbruik. Pastorale verantwoordelijken moeten zich in zulke gevallen net als andere burgers verantwoorden voor het gerecht. Justitie heeft immers de geëigende middelen om onderzoek te verrichten, personen te sanctioneren, te begeleiden of onder toezicht te plaatsen.”

„Voor feiten die verjaard zijn, is er de commissie-Adriaenssens met haar psychotherapeuten, juristen en canonisten. Zij moeten aan de bisschoppen en religieuze oversten richtlijnen geven over de gepaste omgang met daders en slachtoffers. In Rome wordt ten slotte uitspraak gedaan over een kerkelijke strafmaatregel.”

Deontologische code

Het misbruik in de Kerk heeft onder meer te maken met de manier waarop gezag wordt uitgeoefend, stelt de pastorale brief. Hoe daar iets aan veranderen? „In die zogenaamde ‘klerikale Kerk’ van vroeger waren zo veel priesters en religieuzen actief, dat ze zowat alle taken op zich namen. Ze waren enkel aan andere priesters en religieuzen verantwoording verschuldigd. Vandaag is dat niet meer zo en dat is goed. Ze werken nu veel meer samen met leken, mannen en vrouwen, gehuwd en ongehuwd, wat ook een gezondere omgeving schept voor hun celibataire levensstatus. We moeten verder op die weg.”

De tekst stelt ook dat de selectiecriteria van priesters en andere pastorale verantwoordelijken

waar nodig nog ernstiger zullen worden toegepast. „Alle kandidaten voor een pastorale taak moeten voldoende gescreend worden. In hun vorming moet ook aandacht zijn voor affectieve en relationele volwassenheid.”

De bisschoppen willen pastorale verantwoordelijken bovendien beter begeleiden tijdens hun loopbaan. „Op dit punt kan de Kerk leren van andere arbeidsmilieus. In veel sectoren staan functionerings- en evaluatiegesprekken geregeld op de agenda. In de Kerk zijn ze meer uitzondering dan regel en vaak komt het er pas toe als er al problemen zijn.”

De bisschoppen gaan ten slotte een deontologische code opstellen. „Daarin komen geen regeltjes in de zin van ‘nooit een priester met een jongere alleen in een kamer’. We bewijzen de samenleving er geen dienst mee een cultuur van verdachtmaking te scheppen. Wel is het de bedoeling een handvest op te stellen van zorgvuldig omgaan met kinderen. Psychologen, juristen en pastoraal verantwoordelijken kunnen eraan meewerken, zodat het een leidraad wordt voor al wie werkt met kinderen.”